

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

PhDr. Juraj Podoba, CSc.: Nezavršená modernita: Slovenská spoločnosť v „dlhom“ 20. storočí. Výber štúdií z rokov 1985 – 2015.

Juraj Podoba predkladá prácu, ktorá je súborom publikovaných vedeckých prác z rokov 1985-2015, doplnených 2-stranovým úvodom/ komentárom. Predloženie práce sa odvíja od Vyhlášky 6/2005 Z.z. Ministerstva školstva Slovenskej republiky z 8. decembra 2004 o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor v znení vyhlášky č. 457/2012 Z.z. Podľa spomenutej vyhlášky je možné habilitačnú prácu predložiť ako „súbor publikovaných vedeckých prác doplnený komentárom“.

Tematicky sa predložený súbor štúdií zaoberá problematikou modernizácie slovenského vidieka a jeho stavebnej kultúry v 20. a 21. storočí predovšetkým z mikroúrovne. S autorom možno (čiastočne) súhlasiť, že práve „mikrosociálna rovina spoločenských zmien“ bola doposiaľ v slovenskej sociálnej antropológii a etnológii pomerne opomínaná (hoci v ostatných rokoch už toto konštatovanie nevelmi platí). Pravdou je, že tematike stavebnej kultúry a kultúry bývania sa v súčasnej sociálnej antropológii a etnológii na Slovensku venuje len minimálna pozornosť, hoci podnetov na výskum je viac než dost. V tomto zmysle je súbor prác Juraja Podobu významným prínosom z teoretického aj empirického hľadiska.

Práca obsahuje 17 štúdií, ktoré boli publikované vo vedeckých a odborných časopisoch a zborníkoch v rokoch 1985-2015. Štúdie sú usporiadané chronologicky, čo umožňuje sledovať vývoj autorovho myslenia a názorov v perspektíve vývoja teoretických konceptov, ale aj samotných spoločenských a politických kontextov a zmien. Je pre mňa nepochopiteľné, že tak erudovaný autor si nedal prácu štúdie upraviť do akceptovateľnejšej podoby – v rámci akademickej kultúry nie je zvykom predkladať kvalifikačnú prácu, ktorou každá habilitačná práca je, ako väzbu nekvalitných kópií, prefotených z rôznych publikácií v rôznej veľkosti a kvalite, a bez dôsledného sumarizujúceho zhodnotenia (komentára).

Niektoré štúdie neobsahujú ani príslušné bibliografické údaje (napr. nie je jasné, kto bol editorom zborníka, v ktorom bola štúdia publikovaná, kde a kedy zborník vyšiel a pod.). Práca nemá vyhláškou č. 233/2011 Z.z. stanovený obal a titulný list (t. j. nemá povinné označenie univerzity, fakulty, rok vydania a hlavne chýba aj samotné označenie „habilitačná práca“, t. j. čitateľ netuší ani z obalu, ani z úvodného textu, že ide o habilitačnú prácu (Vyhláška č. 233/2011 Z.z. Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky z 1. júla 2011 a novela 18/2016 Z.z. a od nej sa odvíjajúci Vnútný predpis č. 12/2013 - Smernica rektora Univerzity Komenského v Bratislave o základných náležitostiach záverečných prác, rigorózných prác a habilitačných prác, kontrole ich originality, uchovávaní a sprístupňovaní na Univerzite Komenského v Bratislave). Podľa spomenutej vyhlášky a vnútorného predpisu UK musí vysoká škola každú habilitačnú prácu zaslať prostredníctvom svojho informačného systému prevádzkovateľovi centrálnemu registra záverečných, rigorózných a habilitačných prác (s čím súvisí aj uzatvorenie licenčnej zmluvy k habilitačnej práci). Práve z týchto dôvodov je zvykom na mnohých univerzitách, že ak sa predkladá ako habilitačná práca súbor už publikovaných štúdií s komentárom, štúdie sú prepísané a označené príslušnými bibliografickými údajmi.

Práca nemá žiadne členenie, žiaden úvod a záver, chýba aj obsah, čiže je ťažké orientovať sa v nej. Jediným sprievodným textom je 2-stranový komentár na začiatku práce, ktorým autor stručne, ale výstižne hodnotí priebeh modernizačných procesov na Slovensku, premeny hodnotových systémov v podmienkach totalitnej a neskôr transformujúcej sa spoločnosti a ich dopad na stavebnú kultúru a kultúru bývania na slovenskom vidieku. Aj keď vysokoškolský zákon neurčuje explicitne, aký dlhý má byť komentár pri tomto type habilitačnej práce, predsa sa zvyčajne očakáva, že komentár bude mať podobu sumarizujúcej štúdie, v ktorej bude autor komentovať predložené práce a najmä definovať závery a teoretické koncepty, ku ktorým dospel po dlhoročnom výskume. Juraj Podoba v závere svojho komentára píše, že verí, že predložené štúdie môžu byť „východiskom pre hlbšie pochopenie a snád' aj neskoršie teoretické interpretácie veľmi zložitých a nejednoznačných sociálnych procesov počas „dlhého“ 20. storočia“. Práve komentár je tým miestom, kde takéto východiská a interpretácie mali/ mohli byť definované. Keďže však zákon jasne nedefinuje, ako má komentár vyzeráť, nemožno to autorovi jednoznačne vyčítať. Moje konštatovanie sa odvíja od skúseností z habilitačných konaní (a habilitačných prác) na iných univerzitách.

Samotné predložené štúdie prešli recenzným konaním a už to je zárukou, že ide o kvalitné výstupy. V jednotlivých štúdiách (aj viacjazyčných – v angličtine, nemčine a poľštine) sa Juraj Podoba opiera o svoje empirické výskumy vo vybraných vidieckych lokalitách Slovenska a o početnú domácu aj zahraničnú literatúru, čo mu umožňuje interpretovať modernizačné procesy na slovenskom vidieku vo vzťahu k sledovaným sociokultúrnym fenoménom – stavebnej kultúre a kultúre bývania v perspektíve turbulentného politického, ekonomického a spoločenského vývoja v 20. storočí. Závěry dlhoročného výskumu Juraja Podobu možno jednoducho a výstižne definovať jeho tvrdením, že Slovensko nedospelo do postmodernity, ale uviazlo v nezavršenej moderne. Podobove závery v jednotlivých štúdiách sú jednoznačne prínosom pre pochopenie modernizačných procesov na Slovensku (na príklade stavebnej kultúry a kultúry bývania), práve preto je škoda, že ich nepretavil do trochu hutnejšieho a obsažnejšieho komentára. Napriek tomu o vedeckej erudovanosti Juraja Podobu nemožno pochybovať.

Po úprave formálnych náležitostí habilitačnej práce, ktoré vyžaduje zákon (spomenuté vyhlášky), odporúčam habilitačnú prácu Juraja Podobu k obhajobe a po jej úspešnom priebehu udeliť mu titul docent.

doc. PhDr. Alexandra Bitušíková, CSc.

UMB Banská Bystrica